

چگونه ویتکنشتاین بخوانیم

ری مانگ ویراستار مجموعه: سایمون کریچلی

ترجمه‌ی همایون کاکاسلطانی

نشرنی

فهرست مطالب

- پیشگفتار ویراستار مجموعه: چگونه بخوانیم را چگونه باید خواند؟..... ۷
- مقدمه..... ۹
۱. منطق، علم و تجارت..... ۱۱
۲. پاک کردن فلسفه در سه کلمه..... ۲۳
۳. به تصویر کشیدن جهان..... ۴۳
۴. گزاره چیست؟..... ۵۵
۵. فلسفه چیست؟..... ۶۵
۶. فروپاشی فرم منطقی..... ۶۷
۷. فلسفه‌ی نوین: رها کردن ناب بودن بلورمانند منطق..... ۷۵
۸. بازی‌های زبانی..... ۸۳
۹. آیا زبان خصوصی می‌تواند وجود داشته باشد؟..... ۹۷
۱۰. فهم روح نگارش ویتگنشتاین..... ۱۰۹
۱۱. فهمیدن دیگران، فهمیدن خودمان: شواهد ارزیابی ناپذیر..... ۱۱۵
- گاه‌شمار زندگی ویتگنشتاین..... ۱۲۳
- نمایه..... ۱۲۵

پیشگفتار ویراستار مجموعه

چگونه بخوانیم را چگونه باید خواند؟

این مجموعه بر پایه‌ی فکری بسیار ساده اما تازه استوار است. بیش تر کتاب‌هایی که برای آشنایی مبتدیان با متفکران و نویسندگان بزرگ منتشر می‌شوند یا زندگی‌نامه‌هایی سررشته‌زده ارائه می‌کنند یا خلاصه‌هایی فشرده از نوشته‌های عمده‌ی ایشان، یا شاید هر دوی این‌ها. چگونه بخوانیم، بالعکس، خواننده را همراه با راهنمایی‌های نویسنده‌ای کارشناس رودرروی خود نوشته‌ها می‌گذارد. نقطه‌ی آغاز این کتاب‌ها این فکر است که برای نزدیک شدن به آنچه مدنظر یک نویسنده است، باید به کلمه‌هایی نزدیک شوید که او در عمل به کار بسته است و باید پیاموزید که آن کلمه‌ها را چگونه بخوانید.

هر کتاب این مجموعه به نحوی به خواندن نوشته‌های یک متفکر در محضر استادی کار آشنا می‌ماند. هر نویسنده حدوداً ۱۰ قطعه‌ی کوتاه از کارهای متفکری را برمی‌گزیند، سپس موبه‌مو آن را حلاجی می‌کند تا اندیشه‌های محوری‌شان را بازنماید و بدین وسیله درهای ورود به کل یک جهان فکری را به روی خواننده بگشاید. این قطعه‌های برگزیده گاهی برحسب ترتیب زمانی‌شان آمده‌اند تا شمه‌ای از روند رشد و شکوفایی متفکر در بستر زمان به خواننده انتقال یابد؛

البته گاهی هم این ترتیب زمانی رعایت نشده است. کتاب‌ها فقط کشکول‌هایی حاوی مشهورترین بندهای آثار یک متفکر یا «بزرگ‌ترین موفقیت‌های» او نیستند بلکه مجموعه‌ای از سرنخ‌ها یا کلیدهایی را به خوانندگان ارائه می‌دهند تا بتوانند خود، ادامه‌ی راه را پیمایند و کشف‌های تازه کنند. افزون بر متن‌ها و تفسیرها، هر کتاب گاه‌شمار مختصری از زندگی‌نامه‌ی متفکر به دست می‌دهد و پیشنهادهایی برای مطالعه‌ی بیشتر، منابع اینترنتی و نظایر این‌ها. کتاب‌های مجموعه‌ی چگونه بخوانیم ادعا نمی‌کنند که تمام آنچه را می‌خواهید یا لازم دارید درباره‌ی فروید، نیچه و داروین یا راستش شکسپیر و مارکی دو ساد بدانید؛ به شما خواهند گفت ولی بی‌شک بهترین نقطه‌ی شروع را برای کندوکاوهای آینده در آثار ایشان به شما نشان می‌دهند.

برخلاف روایت‌های دست‌دوم موجود از ذهن‌های بزرگی که چشم‌انداز فکری، فرهنگی، دینی، سیاسی و علمی ما را شکل داده‌اند، چگونه بخوانیم مجموعه‌ی نشاط‌آفرینی از مواجهه‌هایی دست‌اول و بی‌واسطه با آن ذهن‌های بزرگ را پیش می‌نهد. امید داریم که این کتاب‌ها، به نوبت، به شما درس دهند، سرشوق‌تان آورند، ترس‌تان را بریزند، به شما جسارت دهند و لذت‌تان بخشند.

سایمون کریچلی

مدرسه‌ی جدید مطالعات اجتماعی، نیویورک

مقدمه

لودویگ ویتگنشتاین، بنا به توافقی همگانی، یکی از بزرگترین و تأثیرگذارترین فیلسوفان قرن بیستم است. معه‌ذا این توافق در همین جا متوقف می‌ماند. مسئله‌ی چگونه خواندن او، از زمان انتشار نخستین کتابش یعنی رساله‌ی منطقی-فلسفی در سال ۱۹۲۱ به بعد، باعث بگومگوی فراوانی شده است. هیچ اتفاق نظری وجود ندارد که تراکتاتوس را چگونه باید تفسیر کرد، اثر بعدی‌اش یعنی پژوهش‌های فلسفی را چگونه باید خواند، و تا چه اندازه پژوهش‌ها تراکتاتوس را بی‌اعتبار می‌سازد.

در این شرایط، انتشار کتابی موسوم به چگونه ویتگنشتاین بخوانیم بی‌اندازه جسورانه است. برای این کار پیشاپیش عذرخواهی می‌کنم و می‌خواهم این نکته را روشن کنم که آنچه من در این جا عرضه می‌کنم فقط یک شیوه‌ی ممکن خواندن ویتگنشتاین است.

گزیده‌های نوشته‌های خود ویتگنشتاین که در زیر نقل می‌شوند و مورد بحث قرار می‌گیرند، عمدتاً به ترتیب گاه‌شماری مرتب شده‌اند و من در لابه‌لای تفسیر خودم برخی جزئیات زندگینامه‌ای را نیز به دست می‌دهم. در عین حال، شروع با یک خلاصه نیز می‌تواند سودمند باشد.